

М.С. БІДЮКОВА,
*к.ю.н., ст. викладач кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ПОНЯТТЯ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОВС

В Основному законі України передбачено спеціальну норму з досліджуваного питання, в якій зазначено, що держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей (ч. 4 ст. 17).

Приділення законодавцем більшої уваги соціальному забезпеченню працівників органів внутрішніх справ обумовлено в першу чергу тим, що до цієї категорії громадян встановлено підвищені вимоги стосовно їх здоров'я, освіти, моральності тощо, передбачено певні обмеження та заборони під час їх службової діяльності. Матеріальне забезпечення працівників органів внутрішніх справ як різновид їх соціально-правового забезпечення є важливим чинником ефективної професійної діяльності персоналу органів, підрозділів та служб ОВС. В іншому випадку, недостатнє матеріальне забезпечення працівників органів внутрішніх справ негативно впливає на виконання ними службово-трудових завдань і обов'язків, що у свою чергу призводить, з одного боку, до зниження ефективності діяльності підрозділів ОВС, з другого – до різного роду зловживань під час реалізації наданих повноважень, про що неодноразово наголошувалося у засобах масової інформації, відомчих нормативних актах [2-5] тощо. Сучасний рівень соціального забезпечення ОВС у цілому та їх персоналу зокрема є неналежним. Через велику кількість невирішених соціально-економічних, політичних проблем частина норм Закону України „Про міліцію” [6] та інших правових актів у частині матеріального забезпечення працівників органів внутрішніх справ не діє. Дотримуватися встановленого законом обмеження на тривалість робочого тижня не вдається через велику службову завантаженість, а деякі начальники свідомо йдуть на порушення цієї норми. Перебої у видачі

грошового утримання – практично єдиного законного джерела існування працівників органів внутрішніх справ та їх сімей, як і невидача продовольчого пайка чи грошової компенсації замість нього, стали звичним явищем. Хоча саме оплата праці, система заходів заохочення й відповідальності, а також соціальне забезпечення в юридичній літературі визначаються як фактори, що безпосередньо впливають на ефективність службової діяльності працівників органів внутрішніх справ [7, с.14].

Розглянувши загальні проблемні питання соціального забезпечення працівників ОВС, одним із видів якого є їх матеріальне забезпечення, перейдемо до безпосереднього розгляду сутності останнього. Відразу ж зазначимо, що як у нормативно-правових актах [9–16], так і в науковій літературі [17–19] часто вживаними крім матеріального забезпечення є терміни „матеріально-фінансове забезпечення”, „матеріально-технічне забезпечення”, „військове забезпечення (постачання)”. Розглянемо ці терміни більш детально. Так, у Законі України „Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” термін „матеріально-фінансове забезпечення” використовується під час визначення одного з принципів здійснення цивільного контролю над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави. Крім законодавчих актів, термін „матеріально-фінансове забезпечення” використовується у цілому ряді підзаконних нормативно-правових актів. Однак, більш розповсюдженим є термін „матеріально-технічне забезпечення”. Необхідно зазначити і те, що переважна більшість науковців системи ОВС *військове забезпечення (постачання)* розглядають як частину матеріально-технічного забезпечення, із чим ми також погоджуємося [18, с.626–627].

Що стосується терміна „матеріальне забезпечення”, то він, як і інші вище проаналізовані терміни, також широко використовується як у загальнодержавних, так і відомчих нормативних актах. Наприклад, у Постанові Кабінету Міністрів „Про порядок і норми грошового та матеріального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил, інших

військових формувань, осіб начальницького складу органів внутрішніх справ, органів і установ виконання покарань, відряджених до органів виконавчої влади та інших цивільних установ”, у Положенні про Цивільну оборону України, яке затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 1994 р. № 299 [20].

Аналіз нормативних актів та наукових досліджень, у яких використовуються такі терміни, як „матеріально-фінансове забезпечення”, „матеріально-технічне забезпечення”, „військове забезпечення” (постачання), дозволив виокремити дійти певних висновків щодо основних ознак поняття „матеріальне забезпечення працівників ОВС”. До них ми відносимо такі:

1. Воно є однією з визначальних (головних) умов: підвищення престижу служби в органах внутрішніх справ; заінтересованості працівників ОВС у продуктивній та ефективній праці; запобігання проявам корупції та іншим службовим правопорушенням.

2. Вивчається різними галузями права, що дозволяє зробити висновок про його міждисциплінарний характер.

3. Матеріальне забезпечення здійснюється як централізовано, так і у локальному порядку.

4. Видами матеріального забезпечення є: грошове забезпечення; забезпечення майном (озброєння, боєприпаси, бойова та інша техніка, засоби зв'язку, криміналістична, оперативна та організаційна техніка, транспортні засоби, запасні частини, паливно-мастильні матеріали, хімічне, інженерне, автотехнічне майно, продовольство, майно продовольчої служби, паперова продукція, речове, господарче, спортивне майно, спецодяг, паливо, меблі, казармений інвентар, наукові та навчальні посібники тощо); пільги та компенсації; соціальне страхування; пенсійне забезпечення; житлове забезпечення; медичне та санаторно-курортне забезпечення.

Беручи до уваги наведені вище ознаки, вважаємо за доцільне **матеріальне забезпечення працівників ОВС** визначити як систему нормативно-закріплених соціально-економічних заходів, що гарантують та

забезпечують задоволення їх матеріальних потреб, виконання покладених на них завдань та обов'язків, реалізацію наданих їм прав та компенсують певні обмеження, встановлені законодавством щодо цієї категорії осіб.

Список літератури

1). Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141. 2). Про проведення ревізій фінансово-господарської діяльності вищих навчальних закладів МВС України: Розпорядження МВС України від 4 травня 2005 р. № 363. 3). Про порушення та недоліки, виявлені під час проведення ревізії фінансово-господарської діяльності МРЦ „Алупка” МВС України, та покарання винних: Наказ МВС України № 606 від 27 липня 2005 р. 4). Про затвердження Інструкції з проведення комплексних інспектувань та контрольних перевірок органів і підрозділів внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 11 січня 2005 р. № 10. 5). Про результати роботи контрольно-ревізійної служби МВС України за 2005 рік: Розпорядження МВС України № 157 від 24 лютого 2006 р. 6). Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20. 7). Губарев А.И. Правовое положение лиц рядового и начальствующего состава органов внутренних дел: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.12 / Ленинградский гос. ун-т. – Л., 1975. – 18 с. 8). Підвищення платні – поки що лише перспектива? // Іменем Закону. – 2001. – № 36. – С.3. 9). Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – Ст. 190. 10). Про затвердження Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі: Постанова Верховної Ради України від 23 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 25. – Ст. 193. 11). Про затвердження Положення про порядок комплектування, матеріально-технічного, військового, фінансового та соціально-побутового забезпечення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України: Постанова Верховної Ради України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 20. 12). Про затвердження Порядку матеріально-технічного і фінансового забезпечення миротворчого контингенту та персоналу України, який бере участь у міжнародних миротворчих операціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. № 963 // Урядовий кур'єр. – 2002. – 15 липня. 13). Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо умов матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання, стажування, для підвищення кваліфікації: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2003 р. № 1795 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 25 листопада. 14). Про затвердження Положення про Цивільну оборону України: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 1994 р. № 299 // Урядовий кур'єр. – 1994. – 14 травня. 15). Про порядок і норми грошового та матеріального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань, осіб начальницького складу органів внутрішніх справ, органів і установ виконання покарань, відряджених до органів виконавчої влади та інших цивільних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2001 р. № 104 // Урядовий кур'єр. – 2001. – 17 лютого. 16). Про організацію матеріально-технічного забезпечення службової діяльності Державної служби охорони при МВС України: Наказ МВС від 25 листопада 2003 р. № 1428. 17). Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. – Харків: Університет внутрішніх справ, 1998. – 480 с. 18). Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник / За ред. Ю.Ф. Кравченка. – К.: НАВСУ, 1999. – 702 с. 19). Корнієнко Г.С. Правове регулювання матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників в умовах реформування АПК: Дис. ... канд. юрид. наук. – 12.00.06. – Київ: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2003. – 190 с. 20). Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 46. – Ст.366. 21). Про затвердження переліку платних послуг, що надаються підрозділами Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 556 // Урядовий кур'єр. – 2001. – 29 травня. 22). Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися службою громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2003 р. № 478 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 14 квітня. 23). Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися підрозділами матеріально-технічного забезпечення Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2001 р. № 383 // Урядовий кур'єр. – 2001. – 28 квітня. 24). Про перелік платних послуг, які можуть надаватися інформаційними підрозділами органів внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 1999 р. № 2266 // Урядовий кур'єр. – 1999. – 16 грудня.

Бідюкова, М.С. Поняття матеріального забезпечення працівників ОВС [Текст] / М. С. Бідюкова // Південноукраїнський правничий часопис. — 2007. — № 4. - С. 93-97.